

УДК 338.43.01:631.164.23

Ходаківський В.М., асистент*[©]*Житомирський національний агроекологічний університет***ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТУВАННЯ
В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Вказано на проблеми залучення інвестицій в сільськогосподарські підприємства. Встановлено пріоритетні напрями інвестування аграрних підприємств. Доведено необхідність інвестування в окремі напрями господарської діяльності підприємств, з точки зору їх ефективності.

Ключові слова: залучення інвестицій, проблеми залучення інвестицій, пріоритетність інвестування, ранжування галузей, рівняння регресії.

Постановка проблеми. В сучасних умовах підприємства агропромислового комплексу постали перед проблемою нагромадження власного капіталу для здійснення або модернізації виробництва. Невирішеним залишається питання отримання довгострокових позичок в комерційних банках. Водночас, в агропромисловому виробництві спостерігається тенденція до скорочення обсягів фінансових ресурсів у господарствах усіх форм власності. Внаслідок цього сформований раніше ресурсний потенціал, особливо у сільському господарстві, рік у рік вичерпується. Фактичні строки експлуатації більшості основних засобів у 2-2,5 рази перевищують нормативні.

Аналіз останніх досліджень. Вирішенню проблеми інвестування аграрного сектору країни взагалі та регіонів зокрема присвячені численні дослідження таких відомих вчених, як: В.Г. Андрійчука, І.О. Бланка, П.І. Гайдуцького, Г.М. Гейця, І.Л. Коевського, М.І. Долішнього, Р.І. Рубана, І.І. Лукінова, В.П. Савчука та ін. Вони зосередили свою увагу на вивченні значної частини фактичного матеріалу, на основі чого зробили відповідні висновки та обґрунтували низку рекомендацій щодо розвитку системи інвестування аграрних підприємств, з урахуванням сучасних проблем та перспектив щодо залучення інвестицій.

Мета статті. Дослідження процесу інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирського регіону з виділенням найбільш ефективних напрямів інвестування аграрного виробництва на основі побудови рівняння регресії.

Виклад основного матеріалу. Для подальшого розвитку аграрного сектора істотною перешкодою залишається висока зношеність основних засобів виробництва, застаріла техніка та технології. Зокрема, щорічне зношення основних засобів, насамперед технічних, у 10 разів перевищує їх оновлення.

* Науковий керівник - к.е.н., професор Павловська Л.Д.

© Ходаківський В.М., 2011

Через різке зниження платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників фондоозброєність у галузі зменшилась у 4,5 раза.

Пріоритетними напрямками капіталовкладень є: введення в дію тваринницьких приміщень; будівництво елеваторів, оптово-роздрібних ринків сільськогосподарської продукції, заводів з альтернативних видів палива; зведення теплиць закритого ґрунту; будівництво комбикормових, силосних та сінажних споруд; рекультивация земель.

В останні роки частка капітальних вкладень у розвиток сільського господарства України коливається в межах 5-7 відсотків. Це зумовлено відсутністю фінансових можливостей сільськогосподарських товаровиробників.

Проте, неоднозначність результатів ефективності асигнувань в Україні зумовлена її регіональною спеціалізацією, що безпосередньо стосується і Житомирської області.

Дана ефективність зумовлена, у першу чергу, зваженою і ретельною розробкою інвестиційного проекту у кожному випадку окремо для кожного підприємства. Проте, існують розроблені науковцями і практиками основні закономірності.

У цьому контексті вибір інвестиційного проекту потребує докладного обґрунтування, щоб забезпечити зниження ризику під час прийняття управлінських рішень. Для цього необхідний науково обґрунтований інструментарій обробки інформаційних потоків. Елементами такого інструментарію в аналітичних дослідженнях можливих варіантів є економічні методи і процедури. Одним із них є метод стандартизації показників досліджуваних явищ. Основним завданням цього методу є доведення різномірних показників до порівняння, що є базою для їх подальших досліджень. Окрім цієї ролі, даний метод може виконувати окремі функції. Якщо показники після стандартизації підсумувати, провести ранжування і поділити на класи, тоді така процедура дасть змогу виявити наявність (чи відсутність) великої різниці в досліджуваних явищах та потребу в застосуванні інших методів виміру наявних відмінностей і їх причинно-наслідковий зв'язок. Результатом стандартизації може бути відповідь на питання, який із досліджуваних об'єктів має найвищі параметри досліджуваного явища, а який із них знаходиться аж у кінці проведеного ранжованого ряду [2].

Методом стандартизації показників аналізується на основі побудови рядів аналітичних та розрахункових таблиць і визначення за їх допомогою: різниці між фактичним значенням показника та середньою величиною; середньоквадратичного відхилення; стандартного показника. Для більш точного аналізу розраховуємо середнє значення перерахованих показників за період з 2007 по 2010 рр. Необхідні дані для розрахунків наведені у відповідних таблицях: валовий збір основних сільськогосподарських культур, виробництво продукції тваринництва за категоріями господарств, рівень рентабельності основних видів продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах, реалізація продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами, показники середнього рівня

рентабельності основних видів продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах та середня реалізація продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами. Удосконалюючи методику Рубана Р. І. [3], звівши усі одержані результативні показники до єдиного середнього значення та здійснивши ранжування за ними галузі аграрної сфери, ми поділили на три зони інвестиційної привабливості (табл. 1).

На основі ранжування ми визначили, щодо зони пріоритетної інвестиційної привабливості належить – насінництво, льонарство, картоплярство, хмелярство, а найменш привабливими є виробництво цукрових буряків, риборозведення, бджолярство, овочівництво. Таким чином, пріоритетними видами сільськогосподарського виробництва для здійснення інвестиційної діяльності в Житомирській області є переважно галузі рослинництва, а точніше вирощування таких культур, як: льон, хміль, картопля.

Для будь-якого об'єкта інвестування важливою умовою розвитку є ефективність вкладення капіталу в інвестиційні проекти. Оцінка ефективності інвестицій - це найважливіший етап у процесі прийняття інвестиційних рішень.

З усієї сукупності можливих показників ефективності інвестицій були відібрані: фондівдача (y_1) та продуктивність праці працівників, тобто виробництво продукції на одного робітника в аграрному секторі (y_2).

З метою вивчення сумісності факторів та результативних ознак у кореляційних моделях, нами була проведена попередня статистична обробка даних.

Таблиця 1

Ранжування галузей сільського господарства Житомирської області за середнім інтегральним показником інвестиційної привабливості

Галузі сільського господарства	Середній інтегральний показник	Зона інвестиційної привабливості
Насінництво, льонарство, картоплярство, хмелярство	8,13	Пріоритетна інвестиційна привабливість
Тваринництво	2,21	Середня інвестиційна привабливість
Садівництво	2,05	
Птахівництво	2,02	
Виробництво соняшнику	1,9	
Виробництво цукрових буряків	0,94	Мінімальна інвестиційна привабливість
Риборозведення	0,77	
Бджолярство	0,61	
Овочівництво	0,48	

Факторними показниками, які відображають інвестиційну діяльність аграрної сфери Житомирської області, є: інвестиції в аграрну сферу (X_0); інвестиції в обладнання (X_1); інвестиції в будівельно-монтажні роботи (X_2); інвестиції по введенню в дію основних засобів (X_3). Для вивчення взаємозв'язку результативних та факторних ознак використовується кореляційно-регресивний метод аналізу [4]. Визначаючи залежність фондівдачі від розміру інвестицій, рівняння регресії має вигляд:

$$y_2 = 0,708 - 0,012 x_0$$

Для вивчення факторів (складових інвестицій), які здійснюють безпосередній вплив на продуктивність праці, була визначена криволінійна багатофакторна кореляція, де в якості узагальнюючого показника використовується показник продуктивності праці, а у якості факторів: інвестиції в обладнання (X_1); інвестиції в будівельно-монтажні роботи (X_2); інвестиції по введенню у дію основних засобів (X_3). Результати розрахунків засвідчили те, що такі показники, як інвестиції в будівельно-монтажні роботи та інвестиції по введенню у дію основних засобів, мають негативний вплив на продуктивність праці, а інвестиції в обладнання позитивний. Виходячи з цього, рівняння регресії має вигляд:

$$y_1 = 55,468 + 1,274x_1 - 0,353 x_2 - 1,627 x_3$$

Для визначення впливу на фондівдачу таких факторів як: інвестиції в обладнання (X_1), інвестиції в будівельно-монтажні роботи (X_2), інвестиції по введенню у дію основних засобів (X_3). У результаті розрахунків отримано наступне рівняння регресії:

$$y_2 = 0,755 + 0,072x_1 - 0,014 x_2 - 0,024 x_3$$

Дане рівняння показує, що із збільшенням вартості обладнання на 1 млн. грн. фондівдача збільшується на 0,072 грн. Всі інші фактори мають негативний вплив на фондівдачу. Розрахунки здійснювалися таким чином, щоб на підставі їх на кожному етапі з моделі виключати фактори, які здійснюють найменший вплив. Так, виходячи з регресивного рівняння можна виключити такі фактори як інвестиції в будівельно-монтажні роботи та інвестиції по введенню у дію основних засобів, які мають від'ємний вплив на фондівдачу. В результаті отримуємо лінійне рівняння парної регресії:

$$y_2 = 0,56 + 0,03x_1$$

Виходячи з даного рівняння, можна зробити висновок, що із збільшенням інвестицій в устаткування, збільшується фондівдача. Результати розрахунків показали, що основним фактором, який впливає на фондівдачу, є інвестиції в

обладнання. Таким чином, ефективність інвестицій визначається тими вкладеннями, які, по-перше, можуть бути використані, а по-друге, тими, які дають найліпше їх використання. Це, у першу чергу, інвестиції в обладнання переробних галузей, ремонтно-обслуговуючі підприємства, трактори та комбайни, інше обладнання [1].

Висновки. Низька прибутковість сільгоспвиробників є наслідком обмеженого платоспроможного внутрішнього попиту, великих маркетингових витрат, невизначеності і різких коливань цін на сільськогосподарську продукцію та обмеженого доступу до кредитних ресурсів, а високий ступінь ризику зумовлений відсутністю необхідних механізмів захисту виробників від різноманітних (і в першу чергу - цінових) ризиків та невідпрацьованістю чинних нормативно-правових актів.

Разом з тим визначено, що все-таки до зони пріоритетної інвестиційної привабливості Житомирської області належить – насінництво, льонарство, картоплярство та хмелярство. В свою чергу найбільш ефективними є інвестиції в обладнання переробних галузей, ремонтно-обслуговуючі підприємства, трактори, комбайни та інше обладнання.

Література

1. Долішній М.І. Вплив фондівіддачі та продуктивності праці на ефективність інвестицій в аграрних підприємствах / Р.І. Рубан // Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць. – Вип. 63 (2). – Херсон: Айлант, 2009. – С. 131 – 138.
2. Дуфенюк О.М. Кредитний механізм формування інвестиційних ресурсів аграрного сектора економіки України // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Серія “Економічні науки”. – 2001. - №3. – С.214-218.
3. Рубан Р.І. Вплив фондівіддачі та продуктивності праці на ефективність інвестицій в аграрних підприємствах / Р.І. Рубан // Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць. – Вип. 63 (2). – Херсон: Айлант, 2009. – С. 131 – 138.
4. Рубан Р.І. Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва Херсонської області / Р.І. Рубан // Бізнес – навігатор: науково-виробничий журнал – Вип. 3 (15). – Херсон: МУБіП, 2008. – С. 70 – 78.

Summary

Khodakivsky V.M.

Zhytomyr National Agroecological University

INVESTING PRIORITY STRAIGHT IN AGRICULTURAL ENTERPRISES OF ZHYTOMYR REGION

It is indicated on the problems of bringing in of investments in agricultural enterprises. Priority directions of investing of agrarian enterprises are set. The necessity of investing of separate directions of economic activity is led to from the point of view their efficiency.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011 р.